

ВСЕУКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНА ГРА «СОКІЛ» («ДЖУРА»)

КОЛОМОЄЦЬ Галина Анатоліївна – науковий співробітник Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, науковий співробітник Інституту проблем виховання НАПН України;

БОНДАРЧУК Олег Степанович – завідувач відділу патріотичного виховання Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді МОН України;

ГАЛЕЦЬКА Наталія Казимирівна – керівник гуртків національно-патріотичного спрямування станції юних туристів Кам'янець-Подільського управління освіти і науки Хмельницької області

8–13 липня 2013 р. у м. Дубно Рівненської області на березі мальовничої річки Іква під стінами Дубенської фортеці відбувся Всеукраїнський збір активістів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») – «Джура-2013».

Захід проходив згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2013 р. № 65–А «Про проведення Всеукраїнського збору активістів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») та згідно із «Положенням про дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.06.2012 р. № 697 та зареєстрованим Міністерством юстиції України від 03.07.2012 р. № 1094/21406.

Гра «Сокіл» («Джура») показала, що за своїм змістом це системна форма позакласної роботи з військово-патріотичного та морально-етичного виховання учнівської молоді. Вона покликана до життя самою природою українця, його історією, культурою та духовною традицією. *Джурами* в Україні називали молодих вихованців, зброєносців і помічників досвідчених козаків. Отримати такий статус міг лише той, хто пройшов певні випробовування – як фізичні, так і моральні.

Всеукраїнські етапи та збори гри вже п'ятий рік поспіль проводять Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки України спільно з Радою козацьких отаманів України та МБУ «Центр Національного Відродження» за активної підтримки козацьких і громадських організацій. Співорганізаторами цього річного Всеукраїнського збору виступили Міністерство оборони України та Дубенська міська рада.

Метою Всеукраїнського збору активістів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») є реалізація завдань щодо національно-патріотичного виховання української молоді на основі козацьких традицій, надання методичної допомоги в самоорганізації дитячих колективів та подальшого

© Коломоєць Г. А., Бондарчук О. С., Галецька Н. К., 2013

впровадження в педагогічну практику учнівського самоврядування.

Завданнями збору є:

- фізичне, соціальне та духовне виховання української молоді на основі народної педагогіки козацьких морально-світоглядних цінностей;
- вшанування героїського чину всіх борців за незалежність Української держави;
- формування серед молоді засад здорового способу життя засобами туризму, краєзнавства, фізкультури і спорту;
- популяризація серед молоді туризму і краєзнавства, військово-прикладних видів спорту, українських національних видів єдиноборств, активного дозвілля, вивчення історії визвольних змагань та української військової традиції.

Вже традиційно в організації та проведенні Всеукраїнського збору взяли участь волонтери козацьких і молодіжних патріотичних організацій.

Збір мав навчально-виховний характер. Кожен захід закінчувався конкурсами чи змаганнями. Всього таких вишколів, конкурсів і змагань було більше десяти:

- «Впоряд» – конкурс стройової підготовки;
- «Рятівник» – надання першої долікарської допомоги і транспортування потерпілого;
- бойова підготовка – розбирання та складання автомата АК-74 і пістолета ПМ, спорядження магазину патронами, підготовка до стрільби та стрільба бойовими патронами із АК-74; навички користування індивідуальними засобами захисту – ОЗК та протигазом;
- «Бівак» – облаштування похідного табору;
- «Козацька туристсько-спортивна смуга перешкод»;
- «Ватра» – творчо-мистецьке представлення команди та особливостей регіону;
- народна боротьба «Нахрест»;
- стрільба із пневматичної зброї по мішенях; метання гранати на дальність і точність;
- «Відун» – вікторина зі знання історії України, Збройних сил України, історії Волині та відомого твору М. Гоголя «Тарас Бульба»;
- «Квест» – тактично-інтелектуальна гра на знання історичних творів і творів художньої літератури

про м. Дубно з елементами орієнтування в умовах незнайомого міста;

- «Теренова гра» – воєнізована тактико-технічна гра у складі об'єднаних загонів з елементами розвідки, відбиття нападів диверсійних груп та «бойовими» діями із захоплення «ворожих» штабів;

- конкурс звітів про «Добре діло» – служіння Батьківщині і ближнім;

- боротьба «Лави на лаву» на приз м. Дубно.

У зборі «Джура-2013» взяли участь 22 команди-рої, 246 учнів з 18 областей України – команди загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, клубів, дитячо-юнацьких громадських організацій.

Протягом десяти днів команди-рої демонстрували свою майстерність, спритність, витривалість, теоретичні знання та практичні вміння, захищаючи честь своїх навчальних закладів та областей. Відповідно до Умов збору рій склався із 10 осіб: 8 учасників (не менше двох дівчат) та 2 керівники, роєм керує ройовий.

До Організаційного комітету Всеукраїнського збору активістів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») увійшли: директор Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді **Н. В. Савченко**; директор Міжнародної благодійної установи «Центр національного відродження» **Т. І. Рондзістий**; заступник директора Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді **Д. Г. Омельченко**; завідувач відділу патріотичного виховання Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді **О. С. Бондарчук**; Головний отаман Ради козацьких отаманів України **А. М. Грива**; заступник міського голови м. Дубно **Р. А. Мосійчук**.

Під час проведення збору учасники створили похідний табір «Джура-2013: Волинська Січ» та обрали таборову старшину, у складі: похідний отаман – **Анатолій Грива**; осавул – **Владислав Ладигін**; обозні – **Олександр Грель**, **Микола Тирик**; бунчужний – **Олег Юрченко**; писар – **Олександр Кочала**.

9 липня 2013 р. у центрі міста Дубно відбулося урочисте відкриття збору. На майдані Незалежності зі своїми штандартами вишикувалися учасники, які з'їхалися з різних областей України. Розпочалося дійство урочистою ходою команд у супроводі військового оркестру 13-го армійського корпусу. Молоді джури вшанували пам'ять Т. Г. Шевченка, поклавши вінок до пам'ятника Великому Кобзареві.

З вітальним словом до присутніх звернувся: міський голова **Василь Антонюк**; директор Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді МОН України **На-**

талія Савченко; заступник голови Дубенської райдержадміністрації **Юрій Шесталюк**; начальник управління освіти і науки Рівненської облдержадміністрації **Григорій Таргонський**; Народний депутат України, голова Благодійного фонду «Добре серце» **Олег Канівець**; директор МБУ «Центр національного відродження» **Тарас Рондзістий**; керівник клубу «Джура» **Анатолій Грива**; представник національної скаутської організації України «Пласт» **Юрій Юзич**.

Як годиться, вся добра справа розпочинається молитвою. Дубенські священники відслужили молебень та благословили всіх учасників гри. Після офіційної частини міські колективи художньої самодіяльності привітали учасників заходу святковими виступами.

А далі під звуки козацького маршу, який виконував військовий духовий оркестр, команди-рої попрямували у розташування своїх таборів. Табір розміщувався на островку, який омиває річка Іква. Для табору на острові було зроблено чимало: встановлено умивальники, біотуалети, підготовлено майданчик, аби тут команди змогли розбити свої намети і мати належні умови для проживання.

Конкурсна програма розпочалася військовим вишколом. Спочатку джури здійснили перехід у військову частину похідними колонами, зустрілися з військовослужбовцями, ознайомилися із зразками інженерної військової техніки, переглянули фільм про Збройні сили України. Далі конкурсанти перейшли до практичних занять: вивчення, розбирання та складання автомата АК і пістолета ПМ, спорядження магазинів АК патронами; вивчення правил підготовки до стрільби, ведення стрільби холостими патронами; кидання гранати на дальність і влучність; вивчення засобів захисту, одягання ЗЗК; проведення змагань «Впоряд» та «Рятівник».

Наступного дня усім табором здійснили переїзд на полігони військових частин (Дубно – Рівне – Костопіль) та на Тучинський полігон, де учасники виконували вправу «Стрільба із автомата АК-74» (кожен учасник отримав по 20 бойових набоїв).

Багато уваги приділялося культурному вишколу: це і ватра «В колі друзів», вечірні гутірки на тему «Наші ідеали – Бог і Україна», «Про українське козацтво, традиції і звичаї Козацької доби», «Побратимство. Лідерство. Провідництво».

Учасникам гри особливо сподобався туристично-краєзнавчий вишкіл – рейд-похід «Козацький редут». На околиці села Семидуби Дубенського району височить Козацький редут – німий свідок буремних подій. Саме тут 10 липня 1651 р. трагічно та велично закінчилася Берестецька баталія. Після Берестецької битви на волинських землях зарясніли кургани – братські усипальниці полеглих козаків. За три з половиною століття

майже всі вони зрівнялися із землею, загубилися у часі та просторі і залишився лише один. Він стоїть на місці останнього бою козаків-богунців із польсько-шляхетським військом. У мальовничій місцевості на просторому полі між пагорбами діти побачили кам'яне укріплення, увінчане аркою із дзвоном. Перед входом до редути – витесані з дикого каменю обличчя козаків. Вони немов закликають усіх нас пам'ятати тих, хто віддав життя за волю України.

Багато нового та цікавого пізнали джури під час історичного вишколу, який складався з екскурсії по Дубенському замку. Свідки багатьох історичних подій, стіни Дубенського замку, і нині зберігають пам'ять про відомих особистостей, які свого часу тут жили та гостювали. Середньовічний архітектурний комплекс князів Острозьких, Заславських, Сангушків та Любомирських належить до укріплень бастионного типу. Упродовж кількох століть ця твердиня над рікою Іквою жодного разу не була взята приступом чи штурмом. Замок і нині вражає погляд відвідувачів. Однак часті перебудови, занепад та запустіння, заподіяні йому в XIX столітті, призвели до значних руйнувань його споруд, втрати первісного декору.

Учасникам збору випала можливість оглянути Музейну експозицію «Народна війна», яку організував **Роман Круцик** – голова Київської міської організації товариства «Меморіал» ім. Василя Стуса. Ця експозиція дає змістовну документальну базу для розуміння подій, що відбувалися в минулому столітті.

17 липня на майдані Незалежності м. Дубно відбулося урочисте закриття Всеукраїнського збору учасників дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») «Джура-2013». Розпочалося воно урочистою ходою учасників від пам'ятника Т. Г. Шевченка до майдану Незалежності. Згодом відбулося урочисте нагородження учасників та вручення нагород.

Рої із різних куточків України привітав міський голова Василь Антонюк та вручив грамоти і цінні подарунки за перемогу команд в конкурсі «Лавна лаву». Всі команди отримали в подарунок від міської влади книжку Миколи Гоголя «Тарас Бульба», а організатори Всеукраїнського збору вручили нагороди переможцям конкурсів.

Концертна програма була представлена виступами переможців мистецького конкурсу «Ватра»: рій «Дубравці» з м. Дубно (IV місце), рій «Подільські джури» з Хмельниччини (II місце), рій «Терен» з Черкащини (III місце) та переможці мистецького конкурсу «Ватра», рій «Беркут» з Луганщини (I місце). Згодом усі присутні переглянули показовий виступ роти глибинної розвідки частини А 13/37 з м. Рівне.

Кращими роями 2013 року стали: рій «Дубравці» (Рівненська обл.); рій «Сойненська Січ»

(Волинська обл.); рій «Подільські джури» (Хмельницька обл.); рій «Терен» (Черкаська обл.).

Переможцями та призерами окремих конкурсів та змагань Всеукраїнського збору «Джура-2013» стали:

«Стрільба»: **I місце** – рій «Морські соколи» (Тернопільська обл.); **II місце** – рій «Вовкулаки» (Львівська обл.); **III місце** – рій «Сойненська Січ» (Волинська обл.);

«Ватра»: **I місце** – рій «Беркут» (Луганська обл.); **II місце** – рій «Подільські джури» (Хмельницька обл.); **III місце** – рій «Терен» (Черкаська обл.);

«Впоряд»: **I місце** – «Терен» (Черкаська обл.); **II місце** – рій «Дубравці» (Рівненська обл.); **III місце** – рій «Подільські джури» (Хмельницька обл.);

«Боротьба»: **I місце** – рій «Дубравці» (Рівненська обл.); **II місце** – рій «Мудрі сіроманці» (Миколаївська обл.); **III місце** – рій «Сойненська Січ» (Волинська обл.);

«Рятівник»: **I місце** – рій «Морські соколи» (Тернопільська обл.); **II місце** – рій «Вовкулаки» (Львівська обл.); **III місце** – рій «Дубравці» (Рівненська обл.);

«Відун»: **I місце** – рій «Дубравці» (Рівненська обл.); **II місце** – рій «Подільські джури» (Хмельницька обл.) та рій «Дубравці-нащадки» (Рівненська обл.); **III місце** – рій «Терен» (Черкаська обл.);

«Пластун»: **I місце** – рій «Хотинські козаки» (Чернівецька обл.); **II місце** – рій «Терен» (Черкаська обл.); **III місце** – рій «Нечаївці» (Вінницька обл.);

«Смуга перешкод»: **I місце** – рій «Дубравці» (Рівненська обл.); **II місце** – рій «Дубравці-нащадки» (Рівненська обл.); **III місце** – рій «Сойненська Січ» (Волинська обл.);

«Таборування» (бівак): **I місце** – рій «Шахівські сердюки» (Хмельницька обл.); **II місце** – рій «Бузькі силовики» (Миколаївська обл.); **III місце** – рій «Чупрундир» (Чернігівська обл.);

«Добре діло»: **I місце** – рій «Подільські джури» (Хмельницька обл.); **II місце** – «Сойненська Січ» (Волинська обл.); **III місце** – «Хотинські козаки» (Чернівецька обл.).

Організатори та господарі заходу кращим роям вручили кубки, грамоти, відзнаки. Кожен учасник отримав футболку із символікою гри «Сокіл» («Джура»), диплом учасника, підручну книжечку та набір літератури.

Учасники Всеукраїнського збору активістів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») – «Джура-2013» відзначили високий організаційно-методичний рівень проведення заходу, висловили подяку організаторам, громадським організаціям, суддям та всім, хто долучився до проведення цього дійства. Сьогодні можна сказати, що гра «Джура» впевнено крокує Україною.